

1294

1

144

Eesti

Riiklik Ajaleht

F. nr. 1294 Nim. nr. 1

sü. nr. 144 1

39353

1819 über den Geisteszustand

Land

3000

7 25 10 10

1000

1000

1000

I m. 2.

Summala Nou  
Innimesse iggawes sest õnnistus sest:  
ehk

# Lühikenne

Oppetus /

Luida innimenne on

I. Summala sarnatseks lodud /

II. Patto siise langemud /

III. Pattust ärrapeästetud  
ning kalliste lunnastatud / ja  
mil wiisil temma

IV. Gest kallist ärralunnas-  
tamisest peab kasso sama /

Et iggamees woib lühhidelt tunda,  
Luida temma peab

Diete uskuma /

waggaste ellama / ja  
iggaweste õnsaks sama;

Küesimiste ja Kostmistega üllespandud /  
ja pühha kirja sonnadega  
kinnitud ja ärraselletud.

~ ~ ~ ~ ~  
Meljakorda trükkis Jakob Joan Kõleri Eest,  
Tallinnas 1758. Aastal.

# ESUSSE Nimmel.

## I. Öppetus/

Kuida Jummal innimest on lonud.

### I. Küsiminne.

Kes on taewa, Ma, merre, ja keik, mis seät sees on, lonud ning tännini hoidnud?

Kostminne. Kolm-ainus Jummal/ Is-  
sa/ Poeg ning pühha Waim.

I Mos. 1, 1. 2. 3. Algmisises loi Jummal taewast ja maad; ja se Ma olli tühhi ja paljas, ja pime-  
dus olli süggawusse peäl, Ja Jummal Waim  
olli lähwitamas wee peäl; Ja Jummal ütles;  
Sago walgus; ja walgus sai.

33. Paul. 6. f. Jehowa sanna läbbi on taewad  
tehtud, ja temä su Waimo läbbi keik nende wäggi.

II. Mitme päwaga loi Jummal keik, mis  
on lodud?

Kue päwaga. Esimeseset päwal loi Jum-  
mal se walgusse; teisel taewa; kolmandamal  
lahhutas Jummal se ma merrest ärra, ning loi  
ma peäl keiksuggust rohto ja puud; neljandamal  
päwa, ku, ja need tähhed; wiendamal, keiksuggu-  
sed kallad ja linnud; kuendamal, keiksuggused lo-  
jused, ussid, maud, ja wimal's se inimesse. I Mos. 1.

III. Kuida loi Jummal innimesse?

Wulla tüktist loi Jummal innimesse/  
Adan nimmi / ja temä naese Adama  
külje lüüst / Ewa nimmi.

I Mos. 2, 7. Ja Jehowa Jummal walmistas  
isdedda

sedda innimest, mis pörm on, mullast, ja puhhus temma ninnasse ellawat öhko.

IV. Misuggune olli innimenne omma esse messe lomisse polest?

Temma olli Jummalala omma Loja sarnane.

1 Mos. 1, 26. 27. Ja Jummal ütles: Tehkem innimest ennaste não järrele ennaste sarnatses, et nemmad wallitsewad ülle kallade mis merres, ja ülle lindude mis taewa al, ja ülle lojuste/ ja keif ülle se Ma/ ja keif ülle romajatte, mis Ma peäl romawad. Ja Jummal loi se innimesse omma não järrele, Jummalala não järrele loi ta tedda; mehhes ja naeses loi temma neid.

V. Kuida olli innimenne Jummalala sarnane?

Nenda et ta olli pühha/ õige ja õnnis/ ilma pattota ja waewata.

Ewes. 4, 24. Ja teie peate ennaste peäle wõtma sedda uut innimest, kes Jummalala sarnatses on lodud tõssise õigusse ja pühhitsuse sees.

VI. Kubho panni Jummal innimest, kut ta tedda sai lonud?

Jummal panni tedda Edeni ehk paradisi aeda/ et temma sedda piddi harrima ning hoidma.

1 Mos. 2, 15. Ja Jehowa Jummal wõttis se innimesse, ja panni tedda Edeni aeda, sedda harrima ja sedda hoidma.

VI. Mis kãsko andis temma temmale?

1 Mos. 2, 16. 17. Ja Jehowa Jummal kãskis innimest ja ütles: Keitist aia puist woid sa

Kül süa: agga sest hea ja kurga tundmissse puust ei pea sa mitte söma; sest mil päwal sinna sest sööd, pead sa surma surema.

## II. Öppetüs/

**Kuida innimenne on patto sisse langenud.**

I. Agga ons innimenne se hea ja õnna ello sisse ehk Jummalat jarnatseks jänud?

Et olle mitte jänud; sest temma kautas sedda õnne ärra kurrati pettusse ja kawwalusse läbbi.

II. Kuida pettis! kurrat innimest?

Temma tootas temmale kawwalaste suremat tarkust / ja elstas tedda se läbbi / et ta Jummalat ja temma kässo-sanna mah-hajättis / ja kurrati sanna wõttis kuuda.

I Mos. 3, 1-7. Agga maddo olli kawwalam kui teie ellajad mis wälja peäl, mis Jehowa Jummal olli teinud, ja se ütles naese wasto: Kas se on, et Jummal sedda bölnud? teie ei pea ei ühhestki rohho-aia puust söma. Ja naene ütles mao wasto: Kül meie söme rohho-aia pu wiljast; Agga selle pu wiljast, mis keest aeda, on Jummal ütelnud: teie ei pea mitte sest söma egga temasse puutma, et teie ärra ei sure. Ja maddo ütles naese wasto: Teie ei pea mitte surma surema. Sest Jummal teab, mil päwal teie sest söte, et teie silmad siis lahti sawad ja sate kui

Jum



Zummal, ja tunnete head ja kurja. Ja se naene  
näggi, et se pu hea olli roaks, ja et ta silma e'e  
himmo teggi, ja et se pu olli armas, et ta piddi  
fargaks teggema; siis wottis ta temma wiljast  
ja söi, ja andis ühtlase ka omma mehhele, ja  
temma söi. Siis said nende mollematte silmad  
lahti ja tundsid ennast allasti ollewad: ja nem-  
mad õmblefid wigi-lehta kolko ja teggid ennes-  
tele põlled.

III. Ons siis innimenne se patto läbbi sure  
hädäda sisse jattunud?

Jah / temma on isicennast ja keif om-  
ma sugawõõsa keigejärema hinga ja ihho  
hädäda sisse saatnud.

Rom. 3, 10. 11. 12. Menda kui kirjotud on:  
ei olle kes õige on, ei ühtea'nustki; ep olle sedda  
kes moistab, polle sedda kes Zummalat diete  
õtsib; nemmad on keif kõrwale läinud, nemmad  
on ühtlase kõlwatumaks sanud, ei olle sedda kes  
head teeb, ei olle ühtea'nustke. 14 Paul. 3. s.

IV. Misjugguse hädäda sisse on nüüd keif  
innimesed hinga polest sanud?

Se sure hädäda sisse / et nemmad om-  
mast wäest ei kolba ühtegi head teggema/  
agga ussinad ning walimis on kurja teg-  
gema.

Ewes. 4, 18. Kes ommas meles pimmedaks sa-  
nud, ja on kangel Zummalala ellust ärra se rum-  
malusse pärrast, mis nende sees on, nende süda  
dame kowwadusse pärrast.

V. Misfugguse hädäda sisse on nemmad  
ihho polest sanud?

Et nemmad nüüd on többised/ häddas/  
waewas ja surrestikud.

1 Mos. 3, 19. Omma palle higgi sees pead sa  
leiba söma; senni kui sa jälle mullaks saad/ sest  
sestammast olled sa woetud. Sest sinna olled  
pörm ja pead jälle pörmuks sama.

VI. Misfuggused on nüüd keik innimesed  
patto pärrast?

Nemmad on wiha ja surma lausid/ se  
on: Jummalä wiha ja iggawesse pörgo  
pina wäart.

Rom. 5, 12. Otselkui ühhe innimesse läbbi pat  
on ma-ilma sisse tulnud, ja patto läbbi surm:  
nenda on ka surm keikide innimesse sisse läbbiläi-  
nud, kelle ühhe sees nemmad keik on patto teinud.

VII. Kas woiwad innimesed nüüd isseen-  
nast sest häddast peästa?

Ei woi mitte; sest nemmad ei woi isse-  
ennesest mitte omma hinge hädäda ei öiete  
tunda egga sest lahti sada.

Joan. 9, 40. 41. Ja monningad neist Maria  
seridest ütlesid Jesusse wasto: Kas meie ka pim-  
medad olleme? Jesus ütles nende wasto: Olle-  
site teie pimedad, siis ei olleks teil mitte patto, ag-  
ga et teie nüüd ütlete: meie näme, siis jääb teie pat.

Röm. 7, 24. Oh minna willets innimenne! kes  
peästab mind sellesinnatse surma ihhust? Ewes.  
4, 18. Ebr. 2, 15. Ap: L. 28, 26. 27.

III. Õppetud/

Kuida innimenne on pättust ärra-  
peästetud ja kalliste lunnastud.

1. Ons Jummal tahtnud, et innimenne pid-  
di patto sisse jama ja hukka sama?

Ei elle Jummal sedda mitte tahtnud/  
ta tahtis/ et innimenne pididi pättust peäs-  
ma ja õnfa's sama.

Esef 33, 11. Mi tõeste kui ma ellan, se on JS-  
sanda Jehowa sanna: mul ep olle head meelt sel-  
le surmast, kes däl, waid sest: kui se, kes däl on,  
põrab omma tee peält, et ta woiks ellada. Põör-  
ge ümber, põörge ümber omma kurja tede peält; sest  
miskpärrast tahhate teie surra, oh Israeli suggu.

2 Peet. 3, 9. Jummal on pitka melega meie  
wasto, ja ei tahha mitte, et mõned peawad huk-  
kaminnema, waid et keik peawad meleparanda-  
mist kätte sama.

II. Mis läbbi on Jummal seddesinnast omma  
armo tahtmist pattuse innimesele täetanud?

Se läbbi/ et ta en tootanud omma gin-  
sa Poia läkkitada Lunnastajaks ning Õn-  
nisteagiaks.

1 Mos. 3, 15. Ma tahhan wihha-waeno tõsta  
sinno ja naese wahhele, ja sinno seemne ja tem-  
ma Seemne wahhele; Sesamma peab so pea  
rõhhuma, ja sinna wõttad temmale kanda rõh-  
huda.

1 Mos 22, 18. Ja sinno Seemne sees peawad  
keik ma ilma rahwas ennast õnnistama. Kalat.

III. On Jummal omma tootuse - sanna  
tõeks teinud?

Jeh on omma tootuse - sanna tõeks teinud/  
ja omma Poia seie ilma sisse laskitanud.

Kalat. 4, 4. Kui aeg täis sai, laskitas Jummal  
omna Poega, et ta piddi naesest sündima ja kässo  
alla sama; et temma neid, kes kässo al ollid, piddi  
äärakunastama, et meie piddime laste õigust sama.

IV. Kuida on Jumala Poeg seie ilma sisse tulnud?

Temma on vühhast Waimust sadud/ ja  
nenjui Mariast ihmale todud.

Euf. 1, 35. Ja se Ingel wastas ja ütles temmale:  
Vühha Waim peab so peale tullema, ja keigeförge  
ma wõgai so ülle mariama; sepärrast peab ka se  
pühh; mis süü st sünnib, Jumala Poia's hütama.

V. Mis on Jumala Poia ehk meie Lun-  
nastaja nimmi?

**JESUS KRISTUS.**

Mat. 1, 21. Temma peab ühhe poia ihmale to-  
ma, ja sinna pead temmale nimme pannema JE-  
SUS, seie temma peastab omma rahwast nen-  
de pattud st. Joan. 1, 42.

VI. Mis on Jesus Kristus omma olles  
misse polest?

Tõssine Jummal ja tõssine inimenne.

Rom. 9, 5. Kelle pärrast wannemad on, ja  
fellest Kristus tulleb lihha polest, kes on ülle kei-  
fide Jummal, kiderud iggaweste, amen.

VII. Kuida piddi meid Jesus Kristus kurrat-  
tist, pattust ning surmast veadima?

Temma viddi meie pattud e. meie reale  
wõdima ja kändima.

Joan.

Joan. 1, 29. Teisel päwal näab Joannes Jesu ennese juure tulleswad; ja ütlev: Wata, se on Jummalaläl, kes ma-ilma patto ärrakannab.

Eia. 53, 4. Edeste, meie haigussest on Temma ennese peäle wõtnud, ja keik meie wallo kannud; agga meie armasime tedda temma ennese sü parrast wiggaseks tehtud, Jummalast pekstud ja waewatud ollewad. 2 Kor. 5, 21.

VIII. Misga on temma meie patto süüd maksnud?

Omnia kalli werre ja surmaga.

1 Peetr. 1, 18. 19. Ja teie teate, et teid ei olle kadduwatte asjadega, ei hõbbeda egga kullaga lunnastud teie rühjast ellamissest, mis teie ollete wannemist õppinud, waid Kristusse kui ühhe ilma wiggata ja puhta Lalle kalli werrega.

1 Tim. 2, 6. Kes ennast isse on annud lunnastamise hinnaks keikide eest, et se ommal aial piddi üllestunnistadama. Matt. 20, 28.

IX. Ons Kristus Jesus surma sisse jänud?

Ei olle mitte jänud / sest temma on surrust jälle üllestõusnud / taewa läinud / ja istub Jummalal parremal lääl.

1 Kor. 15, 3. 4. Sest ma ollen keigeessite teile sedda annud, mis minna ka ollen sanud, et Kristus on surnud meie pattude eest kirjade järrele, ja et temma on maetud, ja et ta on üllestõusnud kolmandamal päwal kirjade järrele.

Mark. 16, 19. Ja Issand, kui ta nendega sai rākinud, woeti ülles taewa ja istub Jummalal parremal polel.

X. Misspäärast on Jesus Kristus taewa ehk omma au sisse läinud?

Et temma meie eest piddi palluma ja pühha Waimo meiele andama.

Ebr. 7, 25. Sepäärast woib temma ka allati ja täieste õnsaks tehha neid, kes temma läbbi Jummalala jure tulleswad, ja ellab ikka, seks et ta nende eest pallub.

Rom. 8, 34. Kes se, kes woib hukkamoišta? Kristus on se, kes surnud, ja mis weel ennam, kes ka üllesääratud, kes ka on Jummalala parremal kael, kes ka meie eest pallub.

Joan. 16, 7. Agga minna ütlen teile sedda töt: se tulleb teile heaks, et minna ärralähhan; sest kui minna ärra ei lähhä, siis ei tulle trööstia mitte teie jure; agga kui minna saan ärraläinud, tahhan minna tedda teie jure läkkitada Ap. T. 2, 33.

XI. Kas siis Jesus Kristus taewast jälle tulleb?

Jah tulleb nähtawal kombel kohhut moistma ellawatte ja surnutte peäle.

Ap. T. 1, 11. Sefinnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tullesma selsammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad. 2 Tessal. 1, 6-10. Ap. T. 10, 42.

XII. Mis head on Jesus Kristus omma kannatamisese, surma ja üllestoumisese läbbi meiele saatnud?

Temma on teik inimmesed Jummalalaga leppitanud/ oinma õigust ja pühha Waimo n'ile saatnud/ ja sedda kohhut/ et nemmad Jummalala sees iggawesse õnne ja ilmalõp-matta rõnno wolwad suda. 2 Kor.

2 Kor. 5, 19. Sest et Jumal olli Kristusse sees ja leppitas ma-ilma isse-ennesega ärra, ja ei arwanud neile mitte nende ülleastmised süüks; ja teima on meie sisse pannud ärraleppitamisse saña.

Esaia 53, 11. Mo sullane, se Dige teeb palju digeks se läbbi, et nemmad tedda tundwad, sest Temma kannab keik nende üllekohhut. Joan. 17, 21. 24. Rom. 3, 25. 26. 5 p. 1. 2. 8. 11. f. Gal. 3, 14. 1 Joan. 1, 3.

XIII. Kust öppime meie sedda keik?

Meie öppime sedda Ewangeliimumist ehk armo-öppetussfest.

Rom. 1, 16. Minna ei häbbene mitte Kristusse armo-öppetussfest, sest se on Jummal wäggi önnistusfeks iggaühhele, kes ussub, ni hästi Juda mehhele essite, kui ka Kreka-mehhele. Sest Jummal digus ilmutakse sellesamma sees ussust usko, nenda kui kirjotud on: Agga se, kes ussust dige on, peab ellama.

XIV. Mis teeb Jummal Ewangeliimumi läbbi?

Jummal kutsub ja pallub meid raskste/ et meie peame temmaga leppima/ se on: sedda lihha meelt/ mis üks waen on Jummal wasto/ mahhajätma/ ja kritist andist/ mis meie Jhsand Jesus Kristus meile on saatnud/ oša ja kasso wötma.

2 Kor. 5, 20. Meie pallume nüüd Kristusse asemel: Andke ennast Jummalaga ärraleppitada. 1 Joan. 1, 3.

1 Kor. 1, 9. Jummal on ustaw, kelle läbbi teie ollete kutsitud temma Poia meie Jhsanda Jesusse Kristusse ossasamisfeks.

## IV. Opetus /

Mil wiwil innimenne Jesusse Kris-  
tusse lunnastamisest kasso saab.

I. Sawad siis keik innimesed neist Jesusse  
armo andist ossa ning kasso?

Ei sa mitte / et käl Jesus neid keik on kal-  
liste ärralunnastanud ja peästaud.

Matt. 7, 21. Ei sa keik, kes minno wasto ütleb:  
Jssand, Jssand! taewariki, waid kes teeb min-  
no Jssa tahtmist, kes taewas on.

II. Mikspärrast ei sa keik sest kallist Jesusse  
lunnastamisest kasso?

Sepärrast / et se surem hull sedda pim-  
m dult eht pattust ello ennam armastab /  
kui sedda walgust eht wagga ello.

Joan. 3, 19. Waga se on se hukkamoistminne,  
et Walgus on tulnud ma-ilma sisse; ja inni-  
mesed armastasid pimmedust ennam kui sedda  
Walgust; sest nende teud ollid kuriad.

III. Kes need on, kes nende temma kallist  
lunnastamisest kasso ei sa?

Kiik need / kes ühhe eht mitme arwa-  
h'ko patto kes jäwad ellama.

Kal. 5, 19. 20. 21. Arwalikkud on lihha teud,  
mis on needsinatsed: abbiellorikminne, horus,  
rojus, kimalus, wodra-jummala tenistus, noidus,  
waen, riud, kadde wihha, wihhastellemised, riid-  
lemised, lahkumised, seggased õppetused, kad-  
dedus, tapmised, liigjominne, prassiminne, ja  
mis nende sarnatsed on, mis minna teile enne üt-  
len,



len, nenda kui minna ka enne ollen ütelnud, et need kes nisuggust tewad, ei pea mitte Jummalaraifi pärrima. Jak. 2, 10, 11.

IV. Kas siis need sawad kasso Jesusfest, kedada näitise agga peält waigad ollewad?

Ei ja mitte / kui nemmad seestpidi wotused hümmud armast. wad / ja ilmalitko asjad: eest ennem murret kandwad / tut omma hinge parrandamis e eest.

2 Tim. 3, 5. Kellel on Jummalakartusse näggo, agaa selle wäage salgawad nemmad ärra, ja neist lahku. Matt. 7, 22, 23.

1 Joon. 2, 15. Kui kegi ma ilma armastab, selle sees ei olle mitte Issa armastus. Tit. 1, 16.

V. Kes siis sest kallist Jesusse lunnastamisest kasso sawad?

Need ülespäämis sawad oesa ja kasso / kes omma hinge hädda diele tundwad, ommad pattud süddamest lahhetsewad / mahha jätwad ja öige usoga Jesusse omma aino Önnisteggia läest abbi otswad.

Mark. 1, 15. Jummalaraik on liggi tulnud: parrandage meelt, ja uskuge armo-öppetust.

Esa. 1, 16-19. Weske ennast, puhhastage ennast, saatke ommad kur ad teud mo silma eest ärra, seiske kur ja teggemast: öppige head teggema, noudke, mis kohhus, saatke ülleannetumad öige tele, moistke kohbut waeste lastele, selletage leskenaste asjad ärra. Et tulge siis, ja selletagem ommad lasjad issekeskes, ütleb Jehowa. Kui teie pattud on kui elle-punnased rided, siiski peawad

nem-

nemmad ni walgeks sama kui lummi: kui nemmad punnased on, kui werre-karwa rie, peawad nemmad ommeti walge willa sarnatseks sama.

VI. Misjuggused armo annid sawad need, kes nenda pattust põõrwad ja Jesusse sisse uskwad?

Nemmad sawad 1) sedda Jummalala armo/ et nemmad ennast julgeste woitwad Jummalala lapsiks titelda.

Etwes 1, 5. 6. Jummal on meile enneseädnuud laste digust Jesusse Kristusse läbbi ennese pole omma tahtmisse hea mele järrele, omma armo au kithseks, n isga temma meid on ennesele armfaks teinud, se armisa Poia sees.

2) Pattude andeks-andmist; Etwes. 1, 7. Kelle sees mell on ärralunnastamine temma werre läbbi, pattude andeks-andminne temma armo rikust möda. 1 Joan. 1, 9.

3) Jggawest digust; Wil. 3, 8. 9. Ja tõeste minna arwan ka keif kahjuks minno Jssanda Jesusse Kristusse wägga Falli tundmisse wasto, kelle pärrast ma keif ollen kahjuks arwanud, ja arwan sedda keif pühmed ollewad, et ma Kristust woiksin kassuks sada, ja et mind temma seest leitakse, et mul ei olle omma digust, mis käsust tulleb, waid mis Kristusse usso läbbi tulleb, se digus, mis Jummalast tulleb usso läbbi.

4) Pühha Waimo; Ap. T. 2, 38. Peetrus ütles nende wasto: Parrandage meelt ja igga üks teie seast laske ennast ristida Jesusse Kristusse nime peäle pattude andeks-andmisseks, ja siis peate teie pühha Waimo anni sama. 5)

5) Iggawest ello; 1 Joan. 5, 11. 12. 13. Ja se on se tunnistus, et Jummal meile on iggawest ello annud, ja sesamma ello on temma Poia sees. Kettel se Doeg on, sellel on ello, kettel Jummal Doega ei olle, sellel ei olle sedda ello mitte. Sedda ollen ma firjoanud teile, kes teie usute Jummal Poia nimme sisse, et teie peate teadma, et tei iggawenne ello on, ja et teie peate uskma Jummal Poia nimme sisse. Joan. 17, 3.

VII. Kuida peab nisuggune wagga immine-  
ne ellama, kui temma ni sured annid tab-  
hab otsani hoida?

1) Peab temma sedda / mis ta ristmis-  
ses on tootanud / kindlaste piddama / ja us-  
so läbbi Kristusse sisse jama.

1 Peetr 3, 21. Selle wastotähendus se rist-  
minne teeb meid nüüd ka õnsaks, (ei mitte rojus-  
se ärrasaatminne lihha peält, waid hea südam-  
tunnistusse julge küssimine Jummal kääst) Jes-  
susse Kristusse ülestoumissesse läbbi.

Joan. 15, 4. Jäge minno sisse ja minna teie  
sisse: etsekui winapu oks ei woi wi ja kanda isse  
ennefest, kui temma ei ja winapu külge, nenda ka  
teie, kui teie ei ja minno sisse.

2) Peab ta pühha Waimo juhhatamis-  
se järrele ellama.

Rom. 8, 12. 13. 14. Sepärrast nüüd, wen-  
nad, ei olle meil wõlgo lihha, et meie peatime  
lihha järrele ellama; sest kui teie lihha järrele  
wõttate ellada, siis peate teie surrema; agga kui  
teie Waimo läbbi ihho teud wõttate surretada,  
siis

siis peate teie ellama: sest ni mitto kui Jummalal  
Waimo läbbi juhatakse, needsinna sed on Jum-  
mala lapsed. Kal. 5, 28.

3) Peab ta Jummalal kannast ja kallit  
õhtosõna-aiast omma hingele usjo kinni-  
tust jaatma.

I Peet. 2, 2. Hinnustage otsego praego sün-  
dinud lapsokessed sedda Jummalal kannast selget  
pima, et teie selle läbbi woite kaswada.

I Paul. I. 2. 3. s. Wägga õnnis on se innimen-  
ne, kes ei käi dälalte nou järrel, egga seisa pat-  
tuste tee peäl, egga istu pilkiate järre peäl;  
waid kel hea meel on Jehowa käsko oppetussest,  
ja mõtleb ta käsko-oppetusse peäle wõd ja pä-  
wad: siis on temma otsego pu, mis wee-soonte  
äre istutud, mis omma wilja annab ommal ajal,  
ja kelle lehhed ei puudene, ja keik mis ta wõttab  
tehha, lähhab korda.

I Kor. II, 28. 29. Innimenne katsko isse en-  
nast läbbi, ja nenda sõgo temma sest leiwast, ja  
jogo se karrika seest: sest kes kolwato sõob ja  
joob, se sõob ja joob isseennesle nuhtlust, n. t. s.  
Ap. T. 2, 46. 47.

4) Peab ta walwama/ ja Jummalat  
keigest süddamest passuma.

I Peet. 5, 8. Olge kassinad, walwage, sest  
teie waenlane kurrat käib ümber, kui mõiraja  
loukoer, ja otsib, kedda temma woiks ärraneel-  
da, selle wasto seiske kindlaste uskus. Matt. 7,  
7. 8.

5) Peab ta omma hinge waenlaste/ se  
on:

on: kurrati/ ma-ilma ja omma lihha himmo wasto pannema ja neid ärrawoitma.

Kal. 5, 16. 17. Käige Waimus, siis ei te teie mitte lihha himmo järrele: sest lihha himmustab Waimo wasto, ja waim lihha wasto, agga needsinnaised on teine teise wasto, et teie sedda mitte ei te, mis teie ial tahhate. Ebr. 12, 4. I Joan. 5, 4. 5. Ewes. 6, 10-13. I Peetr. 2, 11.

6) Peab ta siin ilmas keik willetsust ja risti kannatlikko süddamega kannatama.

Ebr. 10, 36. Kannatust lähhab teile tarwis, et teie Jummalala tahtmist tehhes woite tootust kätte sada. Jak. 5, 7. 8.

VIII. Kas siis töesised risti-innimesesed peawad siin ilmas risti ja willetsust kannatama?

Jah peawad kannatama.

Euf. 9, 23. Ja Jesus ütles keikile: Kui kegi minno järrele tahhab tulla, se salgago isseennast ärra, ja wõtko omma risti iggapääw ennese peäle ja käigo minno järrel. 2 Tim. 3, 12. Ebr. 12 8.

IX. Mimesuggune on nende waggade rist ja willetsus.

Kabhesuggune / 1) se wäljaspidine; 2) se seestpidine rist ja willetsus.

X. Mis on se wäljaspidine rist ja willetsus?

Keik hädda/ mis wäljaspidi nende peäle tulleb/ kui neile üllekohut tehakse ja nende waggad ello teotakse. n. t. s.

Joan.

Joan. 16, 1. 2. Sedda ollen minna teile räkinnud, et teie ennast ei pahhanda. Ja nemmad lükkawad teid koggodussest wälja; ka tulleb se tund, et iggaüks, kes teid tappab, mõtleb ennast Jumalale meelehead kui ühhe ohwriga teggewad.

XI. Mis on se seestpiddine rist?

Seestpiddine rist on se waew/ mis inimesse wastopannes tunneb/ kui pattused hinnud ja mõtted temma meelt wasto seestpiddi touswad.

38 Paul. 19. s. Ma rāgin omma üllekohhut üles, ma ollen mures omma patto pärrast. Rom. 7, 24.

XII. Mis pärrast peawad need waggad nissuggust risti ja willetsust kannatama?

Sepärrast et nemmad peawad ilka parremaks/ pühkamaks/ waggamaks ja Kristusse sarnatseks sama.

I. Peet. 1, 6. 7. Teie peote wägga rõõmsad olema, kes teie nüüd pisset (kui se tarwis lähhab) kurwad ollete monnesarnaste kuusatuste sees, et teie usk, kui se saab läbbikatsitud, peab leitama paljo üllema ollemast kui kuld, mis kaub, ja siis ki tulles läbbikatsutakse, kitussaks ja auuks ja auustamisseks, kui Jesus Kristus ilmub. Ebr. 12, 10. Rom. 8, 29.

XIII. Kas Jummal need waggad nende willetsuste sees ka rõmustab?

Jah Jummal rõmustab neid so siin ilmas nende willetsuste sees.

2 Kor. 1, 3. 4. 5. Kidetud olgo Jumal ja meie  
 Jesanda Jesusse Kristusse Jessa, se süddamelikke  
 hallastusse Jessa, ja keige trööstimisse Jummal,  
 kes meid trööstib keige meie willetsusse sees, et  
 meie woime trööstida neid, kes keigesugguse wil-  
 letsusse sees on, se trööstimisega, misga meid  
 endid Jumalast trööstitakse. Sest otsego meid  
 Kristusse kannatamissi paljo on, nenda trööstit-  
 takse meid ka rohkeste Kristusse läbbi.

XIV. Kas need waggad wahhest keigest wil-  
 letsussfest peäsewad?

Jah / nemmad peäsewad keigest willet-  
 sussfest / kui Jummal neid ühhe ünsa surma  
 läbbi siit ma-ilmast ärrakorristab / a) wiim-  
 sel päwal surnuft üllesärratab b) ja om-  
 ma taewariki wõttab. c)

a) Luk. 23, 43. Edest minna ütten sulle: täu-  
 na pead sa minnoga Paradisis ollema.

b) Joan. 5, 28. 29. Eund tulleb, millal keif,  
 kes haudade sees on, peawad temma, Jummal  
 Noia, heäle kuulma ja wälja tullema, kes on head  
 teinud, ello üllestoumisses; agga kes on pah-  
 ha teinud, hukkamoißmisses.

c) Matt. 25, 34. Siis wõttab dölda kunnin-  
 gas neile, kes temma parremal kael on: Tulge  
 tenna, minno Jessa õnnistud, pärrige sedda kun-  
 ningriki, mis teile on walmistud ma-ilma assu-  
 tamissfest.

XV. Ons nemmad siis taewas keigest wae-  
 wast ja ristist lahti?

Jah // seäl on nemmad keigest waewast  
 lahti

lahiti / näwad Jummalat vallest pällesse /  
ning tundwad Jummalata sees ilmalõpimat-  
ta rõõu.

1Im. 7, 16. 17. Meil ei pea enam nälgä egga  
janno enam ollema; ei peage nende peäle län-  
gema päike egga mingisuggust pallawat, sest se  
Tal, mis keht a. järke on, peab kui karjane  
neid hoidma, ja neid juhhatama ellawatte wees  
hallikatte jure, ja Jummal wõttab keif silma piis-  
sarad nende silmist ärrapühkida.

Job. 19, 25. 26. 27. Minna tean, et mo Lum-  
nastaja ellab, ja Temma jääb wiimsesks põrmo  
peäle seisma; ehk kül ussid mo nahhaga sedda  
lihha sawad ärrakorinud, süski saan ma omma  
lihha seest Jummalat nähha, kedda minna saan  
ennesele nähha, ja minno silmad sawad tedda  
nähha, ja mitte wõdras. 1 Peetr. 1, 8.

2 Tim. 4, 18. Kül Issand mind ka peästab  
Teigest nende karjast teust, ja aitab omma tae-  
wasse rigisse;

**Temmale olgo au iggaweste igga-  
wesseks aiaks / Amen.**



	26	27	28	29	30	31
	J. M.	J. M.	J. M.	J. M.	J. M.	J. M.
	2	3	4	5	6	7
Sept	9	10	11	12	13	14
	15	17	18	19	20	21
	22	24	25	26	27	28
	30					

Triforce Rent.

Olli Reina fuma, Kelti  
 Triforce Rent, Kelti  
 Triforce fuma Mikah, Kelti

Page 13  
1837  
1837  
1837  
1837

John Smith  
12. 1/2 1837  
1837

277, v. 1, 2, 3, 6.

321, v. 9, 10, 11.

291.

